

ALAADDİN CAMİİ

İli: Sinop	İlçesi: Merkez	Adresi: Cami Kebir Mah. Görgü Sok. No:2	Bu Günkü Sahibi: Vakıflar Genel Müdürlüğü
Onaran: Celeleddin Kötürüm	Mimari Çağı: Selçuklu	Yapım Tarihi: 13. Yüzyıl	
			

Ayrıntılı Tanıtım:

İslâm şehrinin merkezinde ulu câmi vardır. İslâm'ın ve Müslümanların varlığını heybetli bir şekilde temsil eder. Bütün yollar ulu câmiye çıkar. Şehrin ruhu ve kalbi burasıdır. Evler câmiden unsurlar taşımakla beraber, câminin ihtişamını gölgelemeyecek şekilde mütevazılık ve fânilik taşır. Câmiler mimari ve iç süslemeleriyle muhteşemdir. Cemaatine ebedî âlem duygu ve huşûsunu yaşatır.

Kent merkezinde yer almaktadır. Vakıf kayıtlarında Selçuklu Sultanı Alâeddin Keykubat'a ait olduğu yazılı bulunan bu caminin, Selçuklu Devleti'nin 1214 yılında Sinop'u fethinden hemen sonra yapılmış olduğu sanılmaktadır.

Alaaddin Cami Anadolu Selçuklularda olan mimari özellikleri gösterir. Enine planlı olarak yapılan yapı 2 sahnalıdır. 66 x 22 m ebatlarındaki bu Ulu Camii, kuzey taraftan 12 m yüksekliğinde, 66 x 44 m ebatlarında büyük bir avlu ile çevrilidir. Avluya 3 adet kapıdan girilmekte, cami iç kısmı ise 5 adet kapı ile avluya açılmaktadır. Caminin biri kasağı daha yüksek olmak üzere ortasında 3 adet büyükçe; doğu ve batı taraflarında ise birer adet küçük kubbesi bulunmaktadır. Yapının geriye kalan diğer bölümlerinin üzeri ise çapraz tonozlarla örtülmüştür. Yapı; enine plan ve geniş avlu özelliğiyle Erken Dönem İslam Cami şemasına benzemektedir. **Enine doğru uzun olmasının sebebi de Peygamberimizin ilk saflardaki kılınan namazın daha büyük mükâfatı olduğunu müjdesini veren hadisten hareketle daha çok kişinin ilk saflarda kılınan namazdaki sevaba erişmesi için olduğu düşünülmektedir.**

Avlusunun kuzeydoğu köşesinde, içerisinde 11 adet sanduka bulunan Candar (İsfendiyar)oğulları Türbesi yer almaktadır

Mihrap: Mermerden yapılmış olup, Selçuklu tarzında süslemelerle yapılmış olup 3 taraftan Ayet-El Kürsi çevrelemektedir. Ayetel Kürsü Bakara Suresi 255 ayet olup, Allah'ın yeryüzünün yegâne hâkimi ve yöneticisi olduğunu ifade eden kâinattaki her varlığın yaratıcısı olduğunu ve Rabbimizin kendine has özelliklerini anlatır. Mihrap kelime olarak savaş yapılan yer anlamına gelir. Zira namaz kılan kişi nefsiyle ve şeytaniyle savaş halindedir. Çünkü nefis ve şeytan insanlara kötülüğü emreder, insanı ibadetten alıkoymak ister. Mihrapta imam namaz kıldırır, cemaat de O'na uyar.

Minber: Minber imamın Cuma ve Bayram Namazlarında basamaklarından yukarıya çıkarak hutbe okuduğu yerdir. Hutbe İmam bir konuyu esas alarak konunun Kur'an'daki ve Hadisteki önemini vurgulayarak anlatır. Konu kimi zaman bireysel kişinin gelişimi yahut da toplumsal olaylardaki yaşanan aksaklıklar anlatılır. Alaaddin Cami minberi Evliya Çelebi'ye göre bu minberin benzeri Bursa Ulu Cami'nin minberiydi. O da bir dereceye kadar benziyordu. Bu minber 1853 yılında caminin kubbesinin çökmesiyle parçalanmış ve parçaları İstanbul Çinili Köşk'e götürülmüştür. Şimdiki minber ise 19. yy 'da ahşaptan yapılmıştır.

Musalla Taşı: Müslüman cenazelerin namazlarının kılındığı yer olup. Cenaze sağ tarafa başı kısmı sol tarafa ayakları gelecek şekilde imamın önüne konular, erkekler için "Er kişi niyetine" bayanlar için "Hatun kişi niyetine" cenaze namazı kılınır. Namazdan önce helallik ve şahitlik alınır, dört tekbirli cenaze namazı abdestli ve ayakta kılınır.

Minare: Bir yerin İslam belgesi olduğunun alametidir. Uzaktan g6ren insanlar camiye onunla bulurlar ve Őerefelerinin kapıları kibleye d6n6k olup insanların y6n bulmasına yardımcı olurlar.

Ezan: İnsanları Namaza çağırır. S6zlerini r6yasında g6ren bir sahabe Peygamberimize anlatmasıyla Peygamberimiz onaylamıŐ ve O g6n bug6nd6r aralıksız İslam beldelerinde ezan okunmaktadır. Ezan ile m6ezzin Allah'ın en b6y6k ve en g6çl6 oluŐunu d6nyaya haykırdığı gibi Peygamberimizin Allah'ın elçisi olduğunu ve KurtuluŐun Namazda olduğunu insanlığa ilan eder. Yeni doğan her M6sl6man 6ocuğunun sağ kulağına ezan okunup, sol kulağına kamet getirilmesi de M6sl6man 6ocukların hayatları boyunca duydukları ilk davete icabet etmeleri i6indir.

Cami: İslam-sanat iliŐkisi 6zerinde duran Yrd. Do6. Dr. Kadir Kan, "İslam Sanatı, 'Allah g6zeldir, g6zel olanı sever.' hadisinden esinlenerek ortaya 6ıkmıŐtır. İslam Sanatı'nın en g6zel 6rneklerini ise İslam Őehirleri'nde g6r6r6z. Bir M6sl6man'ın hayatının merkezinde namaz vardır. Aynı Şekilde İslam Őehirlerinin merkezinde ise mutlaka b6y6k bir cami yer alır. İnsanlar İslam Őehirleri'nde hayatı İslam'a g6re Őekillendirir ve namaz vakitlerine g6re g6nl6k yaŐamlarını ayarlarlar.

Hız. Allah'ın birliğine Őahadet eden iŐaret parmakları gibi g6đe y6kselen minareleriyle camiler, y6ce dinimizin sembolleridir. Vatanımızın tapu senetleridir. K6be'nin bir Őubesi olan Cami; Cem eden, toplayan, bir araya getiren demektir. Allah'ın bir adı da "cami" dir. Camiye gelenlere cemaat denir. Camiler baŐlangı6tan g6n6m6ze M6sl6man toplumlarda ortak sağduyunun ve doğru bilgiye dayalı dindarlık bilincinin oluŐmasında, toplumun ruhen temizlenmesinde ve g6n6llerin kaynaŐmasında merkezi bir role sahip olmuştur. Camiler hi6bir ayırım g6zetmeksizin toplumun her kesiminden insanın aynı duygu ve d6Ő6ncelerle, aynı heyecan ve gaye ile bir araya geldikleri, kardeŐlik Őuurunun zirveye 6ıktığı mek6nlardır. Asırları aŐıp gelen İslam m6ktesebatinin ve M6sl6man varlığının yaşayan tapu senetleridir. Maneviyat eksikliği ile bunalan kalplerin huzur iklimi, y6ce Allah'ın manevi huzurunda eŐitlenmenin ve b6t6nleŐmenin en g6çl6 sembolleridir camiler.

İslam medeniyeti cami merkezlidir. Peygamberimiz Medine'ye hicret ettiğinde daha kalacak yerini ayarlamadan 6nce ilk iş olarak mescit yerini belirlemiŐtir. Hz. Muhammet (s.a.v.), Muaz bin Cebeli Yemen'e g6nderirken ona ilk tembihlerinden biri de orda ilk 6nce bir mescit inşa etmesi olmuştur. Osmanlı'nın fethettiği beldelerde ilk iş olarak cami inşa etmesi mabet merkezli bir medeniyetin tarihte birbirini modelleyerek geliŐtiren izleridir. Peygamberimiz mesd-i nebeviiyi inşa ettikten sonra ilk iş olarak ilim 6đretme yeri olan "ashab-ı suffa"yı, yani bu g6nk6 anlamda medreseyi yapmıştır. Mısır'ın sembollerinden El-Ezher 6niversitesi tamamen cami etrafında oluŐmuŐ bir mabet 6niversitesidir. Daha sonra camiler k6llyelere d6n6Őm6Őt6r. Bu k6llyelerde, medreseler, Bimarhane(hastane), daruzziyafe (aşevi), tabhane (misafirhane), hamam, kervansaray, k6t6phane, Şadırvan, ticarethaneler vs. bulunmaktadır.

İslam, 'kurulu Şehre gelmemiŐ' 'Şehir kurucu' olarak gelmiştir. M6sl6manlar tarihe Şehir kurucu olarak 6ıkar. 6zelde bir insanın genelde ise bir toplumun ihtiya6ı olan her Şey cami etrafında inşa edilir. Medrese ile akla ve ilme, aşevi ile mideye, misafirhanesi ile barınmaya, hamamı ile temizliğe, 6arŐısı ile g6nl6k ihtiya6lara, velhasıl hayatın her anı ve alanı cami etrafında hayat bulur.

İslam bir medeniyet inşa ederken kendine 6zg6 sanatını da geliŐtirmiŐ, bulunduğu coğrafyanın k6lt6r6n6 de etkileyerek kendine has bir tarz oluŐturmuŐtur. Mimariden hat sanatına, tezhipten minyat6re, 6inicilikten dokumaya pek 6ok sanat dalı da İslam medeniyetinin g6lgesinde geliŐip kendini g6stermiŐtir.

İlk emri "oku" olan bu dinin m6ntesipleri bu ilkenin gereğini yerine getirdikleri zaman d6nyanın en g6çl6 ve adil devlet y6netimlerini meydana getirmiŐleridir. Avrupa da birlikte yaŐama ve hoŐg6r6n6n en g6zel 6rnekliğini sunan, hem İslama hem de farklı din mensuplarına ait nice bilim adamları yetiŐtiren "End6l6s Emevi Devleti", 66 kıtaya h6kim olmuş, d6nyaya medeniyet 6rnekleri sunmuŐ, yetiŐtirdiđi ilim ve bilim adamları ile insanlığa katkılar sunmuŐ, ecdadımız Osmanlı İmparatorluğu bunun en g6zel 6rneklerindedir.

KEFEVİ CAMİİ

İli: Sinop	İlçesi: Merkez	Adresi: Kefevi Mah. No:2 SİNOP	Bu Günkü Sahibi: Vakıflar Genel Müdürlüğü
Yaptıran: Mahmud Çelebiyyül Kefevi		Mimari Çağı: Osmanlı	Yapım Tarihi: 13. Yüzyıl
			

Kefevi mahallesinde, Hükümet konağının doğu cephesinde yer almaktadır. 1581 yılında Mahmud Çelebiyyül Kefevi tarafından yaptırılmış,1312 H.-1894 yılında Bekir Paşa tarafından yenilenmiştir. Yapı dikdörtgen plana sahiptir. İç mekânda Peygamber isimlerini ihtiva eden madalyonlu ahşap tavan göbeği özgün bir karakter taşır. Mihrap ve minberin sanatsal değeri yoktur. Avluda haziresi (Cami avlusundaki mezar) bulunan caminin kuzeybatı köşesinde tuğla örgülü, sıvalı güdük bir minaresi bulunmaktadır. Osmanlı'da Merkez camiler ihtişamlı olduğu gibi minareleri de büyük olur. Kenar mahallelerdeki Camiler ise nispeten küçük ve minareleri kısa olur. Bu da insanları daha çok merkezi camilere çekmek içindir. Çünkü büyük camide namazı kılmak daha çok insanlarla omuz omuza bir araya gelerek toplumsal kaynaşmanın ve dayanışmanın en güzel örneğinin yaşanması demektir.

Mahmud Kefevî Hazretlerinin Hayatı (d.1520 / ö.1581) Osmanlılar dönemi meşhur âlim ve velilerdendir. Adı Mahmud, künyesi Ebü'l-Fazl'dır. Babası, Hacı Süleyman b. Abdi Kefevî'dir. Şeyh Mahmud Kefevî diye meşhur olmuştur. 926 (m.1520) yılında Kırım'ın Kefe liman şehrinde doğmuş, 989 (m.1581) yılında Sinop'ta vefat etmiştir. Kabri, Sinop'ta Kefevî Camii avlusundadır. Babası Hacı Süleyman Efendi aslen bir Çerkes'tir. Müslüman olmadan önce Tatarlar tarafından esir edilmiş, Karadeniz kıyısında bulunan Kefe'ye götürülmüştür. Orada Müslümanlardan âlim bir zat kendisine İslamiyet'i öğretmiş ve Süleyman Efendi bu zata uzun yıllar hizmette bulunmuştur. Daha sonra o âlim Süleyman Efendi'yi azad ederek hürriyetini sağlamış, o da Müslümanlığını ondan sonra bir daha kaybetmemiştir. Bundan sonra ticaret hayatına atılan Süleyman Efendi kısa zamanda zengin olmuş, en kısa zamanda hacca giderek Hacı Süleyman Abdi Efendi unvanını almıştır. Hacı Süleyman Efendi bir rüya görmüş, rüyasında tam güney karşılarında bulunan Sinop kendisine bir cennet belde olarak gösterilmiş, Sinop şehrinin tam merkezine bir sancak dikmiş, sonra da heyecanla uyanmış ve bu rüyasını, o sıralarda Sinop'ta bulunan ve halen kabri Sinop Kefevî Camii'nin yakınında olan Selahaddin Hoca'ya giderek rüyasını anlatmıştır. O zat da kendisinin değil ama oğlunun Sinop'a gideceğini ve orada önemli işler göreceğini müjdelemiş, bunun üzerine Hacı Süleyman Efendi derhal evlenmiş ve bu evlilikten 926 (m.1520) yılında Mahmud adında bir oğlu dünyaya gelmiştir. Çocukluğu doğum yeri olan Kefe'de geçen Mahmud Kefevî, küçük yaşta ilim tahsiline yöneldi. Temel bilgileri öğrendikten sonra tasavvuf merakı doğdu. Kadiriyye büyüklerinden Takiyyüddin Ebu Bekir Kefevî'den tasavvuf terbiyesi görmeye başladı. 23 yaşına geldiğinde bu zatla birlikte İstanbul'a geldi. İstanbul âlimlerinden ilmini tamamlayarak icazet aldı ve 961 (m.1554) yılında Molla Gürani Medresesi'ne müderris tayin edildi. Kefe'de gördüğü rüya üzerine babası Hacı Süleyman Efendi onu Sinop eşrafından Hacı Ali adında bir zatın Halise adında kızı ile evlendirdi. Bu sırada Mahmud Kefevî Hazretleri humma hastalığına yakalandı. Doktorlar İstanbul'dan ayrılmasını salık verdiler. Meslek değiştirerek kadılık yapmak üzere Rumeli illerinde dolaştı. Aynı görevle 983 (m.1575) yılında Sinop'a geldi. Bir müddet sonra kadılıktan ayrılıp kendini ilmi çalışmalara verdi. Şimdiki cami ve türbesinin bulunduğu yerin arsasını satın alarak hayalindeki tesisleri kurdu. Bu sırada Sinop'ta bulunan Halvetiyye büyüklerinden Mirza Şah diye meşhur Mahmud b. Pir Ali Hazretleri'ne intisap etti. Kısa zamanda mertebeler aşmış kendisinden hilafet aldı. Mahmud Kefevî Hazretleri defalarca Peygamber Efendimiz'i rüyasında gördü. Allah Rasulü (s.a.v.) kendisine hayli iltifatlarda bulundu. Ömrünün kendi ömrü kadar olduğunun işaretini de verdi. Sonuç öyle de oldu. 989 (m.1581) yılında dünyadan göçtü. Sevenleri tarafından techiz edilip, kendi yaptırdığı caminin mihrabının ön tarafında defnedildi. Osmanlı Müellifleri sahibi M. Tahir Efendi, Kefevî Hazretleri'nin İstanbul'da vefat ettiğinden bahsetmişse de bunun bir isim benzerliğinden başka bir şey olamayacağı açıktır.

PAŞA (SÜLÜKLÜ) TABYASI

İli: Sinop	İlçesi: Merkez	Adresi: Zeytinlik Mah.	Bu Günkü Sahibi: Kültür ve Turizm Müdürlüğü
Yaptıran:	Mimari Çağı: Osmanlı	Yapım Tarihi: 19. Yüzyıl	

Ayrıntılı Tanıtım:

19. yüzyılda Osmanlı Rus savaşları sırasında denizden gelebilecek saldırılara karşı müdafaa etmek ve liman ile tersanenin güvenliğini sağlamak için yapılan Sinop Paşa Tabyaları, Sinop'un Bozburun adı verilen yarımadasının güneyinde yer alıyor.

Arapça'dan türemiş olan tabya kelimesi hazırlık, donatma anlamında kullanılıyor. Stratejik olan bir bölgenin güvenliğini sağlamak için inşa edilen tabyalar genellikle dış taraftan görünmüyorlar. Paşa tabyalarının denize bakan tarafı ağaç ve yeşilliklerle kaplıdır. Dolayısıyla denizden bakıldığında askeri bir alan olduğu anlaşılıyor. Bu nedenle tabyalar, korumak istedikleri bölgeye yakın bir yerde yapılıyorlar.

Düşmana karşı en ileri savunma hattı diyebileceğimiz tabyaların en güzel örneklerinden biri Sinop'taki tabyalardır. Sinop'ta bulunan Paşa Tabyaları'nda 11 adet siperlik ve top yatağı, cephanelik ve mahzenler bulunuyor. Bölgenin altyapısı jeolojik yapısı itibarıyla sert volkanik kayadan oluşuyor ve burada büyük bir çukur kazılarak tabyalar inşa ediliyor. Herhangi bir mimari endişe olmadan hazırlanan yapıların en önemli özellikleri sağlam ve güvenli olmalarıdır. Tabyalar yapılış şekillerine göre kategorilendiriliyor. Yıldız, toprak, hilal ve yay türü tabyalar arasında Sinop'taki Paşa Tabyaları, Hilal Tabya türüne giriyor. Kuşbakışı bakıldığında yarım ay şeklinde olduğu net bir şekilde anlaşılıyor.

Siperlik ve top yatağındaki toplar 600, 900 metre menzile sahipler, ancak düştükleri yeri patlatmıyor, ağırlıkları nedeniyle kırma ve parçalama görevi görüyorlardı. Sinop'taki Şehitler Çeşmesi'nin bulunduğu tophanede dökülen toplar, yıllar sonra yapılan arkeolojik kazılarla çıkarılmış ve Sinop Arkeoloji Müzesi'nde sergilenmeye başlanmış.

PERVANE MEDRESESİ

İli: Sinop	İlçesi: Merkez	Adresi: Görgü Sok. No:38	Bu Günkü Sahibi: Vakıflar Genel Müdürlüğü
Yaptıran: Muinüddin Süleyman Pervane	Mimari Çağı: Selçuklu	Yapım Tarihi: 1262	
			

Ayrıntılı Tanıtım:

SÜLEYMAN PERVANE'NİN SİNOP'U GERİ ALMASI

1260 yılında Anadolu Selçuklu Devleti'nde 4. Kılıçaslan ile II. İzzeddin Keykavus arasındaki taht kavgasını fırsat bilen Trabzon Rum İmparatoru I. Manuel Sinop'u Türklerden geri aldı. Sultan 4. Kılıçaslan'ın görevlendirmesiyle Selçuklu Veziri "Muinüddin Süleyman Pervane" Sinop'u Rumların elinden 2. kez almak için görevlendirildi. Süleyman Pervane; Niksar, Tokat ve Samsun vilayetlerinden topladığı 4000 kadar askerle Sinop'u geri almaya koştu. Karadan epey uğraştıysa da almaya muvaffak olamadı. Daha sonra gemiler tedarik edip içlerine 1000 kadar asker koyduktan sonra bu suretle denizden de savaşmak suretiyle yaklaşık 2 yıllık mücadelenin sonucunda Sinop'u Rumlardan geri almayı başardı (1262) Muinüddin Süleyman Pervane tarafından Sinop'un geri alınması hatırası olarak şehir içerisinde bir Medrese inşa ettirilmiştir. Ayrıca Süleyman Pervane, ordularıyla Sinop'a gelirken konakladığı Durağan'da bir kervansaray da yaptırmıştır. (1265)

PERVANE MEDRESESİ (SULTAN ALÂEDDİN MEDRESESİ)

Medrese, şehrin ortasında ve Camii Kebir'in kuzey tarafında yer almaktadır. 1262 yılında şehrin 2. defa alınışı anısına Selçuklu Veziri Muinüddin Süleyman Pervane tarafından yaptırılmıştır. Kuzey-güney konumlu yapı dikdörtgen planlıdır. 2 eyvanlı, açık avlulu medrese tipinin güzel bir örneğidir. Girişi tamamen mermerden yapılmış, süslü anıtsal bir kapı şeklindedir. Giriş eyvanının her iki cephesinde birer oda vardır. Avlunun ortasında 8 gen bir şadırvan bulunmaktadır. Avlunun doğu ve batı cephesinde kuzey-güney konumlu uzanan ve 3'er sütuna oturan kemerli revaklar yer almakta, revakların gerisinde 5'erden 10 adet küçük oda bulunmaktadır. Her hücrenin içerisinde birer ocak ve sokağa bakan büyük penceresi vardır.

Giriş eyvanının tam karşısında bulunan ana eyvanın önü medresenin tamiratı sırasında kapatılmış olup, burası bir dershaneye dönüştürülmüştür. Üzerinde bulunan kitabeden bu değişikliğin 1891 yılında yapıldığı anlaşılmaktadır. Eyvanın sağ ve sol taraflarında iki küçük kapı vardır. Sağ tarafındaki kapıdan Mesud Çelebi'nin oğlu Gazi Çelebi'nin kabri bulunan bahçeye (şimdi kapalı mekân=Türbe) ve sol tarafındaki kapıdan da medresenin çamaşırhane ve abdesthanesine girilir.

Medrese Arapça bir kelime olup "okul" anlamına gelmektedir. İslam Medeniyetinde şehrin merkezinde cami vardır Caminin yanbaşında Medrese, Hamam ve Aşevi de yer alır. Zira Cami merkezli bir hayat inşa eden Peygamberimiz'in oluşturduğu toplum modeli örnek alınmıştır. Eğitim ve öğretim kurumlarının ismi medrese idi. Eğitime çok büyük önem veren İslam'da, ilk öğretim işi, Peygamberimizin Bedir Savaşı sonunda harp esirlerini okuma-yazma işinde görevlendirmesiyle başlar. Buna göre her esir, on tane okuma-yazma bilmeyen çocuğa, okuma-yazma öğretmesi karşılığında serbest bırakılmıştır. Peygamberimizin Mekke'den, Medine'ye hicretinden sonra yaptığı ilk işlerden birisi, mescidin yanına yaptırdığı "Suffa" isimli eğitim kurumu idi. Suffa, gündüzlü ve yatılı olarak Müslümanlara hizmet veren ve tüm masrafları varlıklı kişilerce karşılanan bir eğitim kurumu idi.

Suffa'daki eğitim faaliyeti peygamber mescidi olan "Mescid-i Nebi" den bağımsız değildi. Burası tüm mesaisini ilim tahsiline adanmış ya da zaman zaman ilim öğrenmeye gelen Müslümanlarla dolup taşıyordu. Mescid-i Nebi'deki ilim faaliyeti sonraki camilere de örnek olmuştur. Pek çok yerde camiler bir ilim merkezi haline gelmiştir..

İslam Kültüründe Cami ile Medrese hiçbir zaman karşı karşıya gelmemiştir. Yani din ile bilim üreten müesseseler çatışma halinde olmamıştır. İslam her zaman yeniliklere açıktır. İslam'ın ilk emri "oku"dur. İlk inen ayet "Oku yaratan Rabbimin adıyla" başlar. İslam insanlığın hayrına olan her türlü ilme kapısını açmıştır. Müslümanlar tarih boyunca Sadece dini ilimlerde değil; Astronomide, Matematik'te, Fizik'te, Cebir'de, Tıp'ta büyük keşif ve icatlar geliştirmişlerdir. İslam dini Okumaya, araştırmaya, ilim tahsil etmeye o kadar önem vermiştir ki Peygamberimiz "Alimin mürekkebi şehidin kanından üstündür" buyurmuştur. Dinimizde bağnazlık yoktur. Kur'an insanları akletmeye, akıllarını çalıştırmaya ve bilgi sahibi olmaya çağırır. İnanırken bile inandığı değerleri incelemesini, doğada olup biten hadiseleri tefekkür etmesini emreder. İspanya'da devlet kuran Endülüs Emevileri ile İslam Tarihi Altın devrini yaşamıştır. Orada büyük kütüphaneler ve okullar inşa etmişler bugün insanlığın kullandığı Matematik, Fizik, Kimya ve Tıp'daki bir çok formülü Müslümanlar keşfetmiştir. Hatta Ortaçağ Karanlığındaki Avrupa yaptığı Rönesans ve Reform'la katı kurallar koyup bilim adamlarını her türlü bilimsel gelişmeden alıkoyan Kilise'ye başkaldırarak bugünkü Batı Uygarlığını inşa etmişlerdir. Ancak batı Uygarlığının ilham kaynağının Endülüs Emevilerin bilgi kaynakları olduğunu da itiraf etmek zorunda kalmışlardır. Avrupa'da radyolojinin kurucusu olan Madam Curie, "Müslüman Endülüs'ten bize 30 kitap kaldı, atomu parçalayabildik. Şayet yakılan bir milyon kitabın yarısı kalsaydı çoktan uzayda galaksiler arasında geziyor olacaktık." diyor. "İki günü birbirine eşit olan ziyandadır" buyuran Peygamberimizden ilham alan Müslüman bilim adamları büyük icad ve keşifte bulunup insanlığa hediye ettiler.

MÜSLÜMANLARIN KEŞİFLERİ

IŞIĞIN KIRILMASI: Dünyada ilk kez ışığın göz içine girerek kırılması sonucunda dünyayı gördüğünü keşfeden 10. yüzyılda yaşamış bir Müslüman alim olan İbn Heysem'di. Karanlık odayı ve ışık oyunları ile görüntü elde etmeyi ilk olarak İbn Heysem keşfetmişti.

SATRANÇ: satrancın bugün oynanan formu ilk kez İran'da geliştirildi ve M.S. 10. yüzyıla gelindiğinde tüm Asya'ya, Ortadoğu'da bilinen satranç Avrupa'ya Emeviler aracılığıyla ilk defa İspanyollara tanıtıldı.

UÇMAK: Endülüslü Abbas Kasım İbn Firnas'ın da uzun çalışmalar sonunda yeni bir keşifte bulunup bir cihaz yaptığını, üzerine kumaş geçirip kanat yerine büyük kuş kanatları taktığını ve bu âleti çalıştırarak havalanıp uçtuğunu kaydeder.

SABUN: Haçlı Seferlerindeki Hıristiyan askerleri gören Müslümanları dehşete düşüren şey onların saldırganlığı değil Avrupalıların çok nadir banyo yapmaları ve vücutlarının çok kötü kokmasıydı. Eski Mısır'da da sabun vardı ancak Araplar bitki yağlarını karıştırarak modern anlamdaki sabunu oluşturdu. Şampuan da bir Arap icadıdır. Şampuan ilk kez İngiltere'ye 1759'da gelmiştir.

SIVILARI AYRIŞTIRMA: Sivıları değişik kaynama noktalarına göre birbirinden ayırma da ilk kez Müslüman bilim insanı Jabir ibni Hayyan tarafından bulundu. Nitrik asit, Hidrojen klorür ve Sülfürik asit'in rafine ve kristalize yöntemlerini bulduğu Kral Suyu'nu icat ettiği ve Sitrik asit, Asetik asit, Tartarik asiti keşfettiği düşünülmektedir.

CERRAHİ ALETLER: Dünyada bugün kullanılan cerrahi aletlerin tümünün nihai dizaynları Endülüs Emevilerinden El Zehravi'ye aittir. Neşter, kemik testereleri, göz ameliyatı makaslarının da aralarında bulunduğu 200 cerrahi alet modern tıpta da hala kullanılır. Hayvan bağırsaklarından yaptığı iplikle attığı dikişlerin kendi kendine kaybolduğunu da Zehravi keşfetmiş ve yine hayvan bağırsaklarından ilk kapsülü yapmıştır.

YEL DEĞİRMENLERİ: M.S. 644 yılında İran-Afganistan sınırındaki Seistan'da rastlanılır. Bu tarihten sonra Çin'de pirinç tarlalarının sulanmasında yel değirmenlerinden faydalandığı bilinmektedir. Yaygın görüşe göre; yel değirmenleri Avrupa'ya Haçlı Seferleri sonrasında, 12. yüzyılda götürülür.

AŞI: Bilinenin aksine ilk aşı da İslam dünyasında geliştirildi. Çiçek aşısının Avrupa'da kullanılmasından 50 yıl önce Osmanlı'daki çocuklar Çiçek hastalığına karşı aşılanıyordu. Buna tanık olan dönemin İngiltere elçisinin karısı Lady Montagu, aynı yöntemin ülkesinde de uygulanması için kampanya yürüttü, ancak hem kiliseden hem de bilim adamlarından tepki gördü.

ALGORİTMA VE TİRİGONOMETRİ: Algoritma sözcüğü, Özbekistan'ın Harezmi, bugünkü Türkmenistan'ın Khiva kentinde doğmuş olan Ebu Abdullah Muhammed İbn Musa el Harezmi'den kaynaklanır. Bu alim 9. yüzyılda cebir alanındaki algoritmik çalışmalarını kitaba dökerek matematiğe çok büyük bir katkı sağlamıştır.

GÜNEŞ YILI HESAPLAMASI: Battani'nin astronomideki en çok bilinen başarılarından biri güneş yılını 365 gün, 5 saat, 46 dakika ve 24 saniye olarak ölçmüş olmasıdır.

DÜNYANIN DÖNMESİ VE TRİGONOMETRİ: Dünya'nın döndüğünü ilk bulan Ümit Burnu, Amerika ve Japonya'nın varlığından bahseden ilk bilim adamı Birüni'dir. Birüni Amerika kıtasının varlığını Kristof Colomb'un keşfinden 500 sene önce bildirmiştir. Matematik, Jeoloji, Coğrafya, Tıp, Felsefe, Fizik, Astronomi gibi dallarda eserler yazmıştır.

GEL-GİT: Ebu Ma'sher'in, ilim dünyası tarafından tanınmasını sağlayan en önemli çalışması, dünyamızda her 12 saat 25 dakikada bir meydana gelen, her gün bir önceki günden 50 dakika daha geç tekrarlanan, Ay'ın Dünya'nın çevresinde dönmesi nedeni ile oluşan, deniz sularının kabarıp çekilmesi (gel-git) konusunda yaptığı astronomik temellere dayalı astrolojik açıklamalardır.

CEZAYIRLI ALI PAŞA CAMİİ
(Seyyit Bilal Türbesi)

İli: Sinop	İlçesi: Merkez	Adresi: Ada Mah. Radar Yolu	Bu Günkü Sahibi: Vakıflar Genel Müdürlüğü
Yaptıran: Emir Tayboğa Oğlu Emir Beklemiş		Mimari Çağı: Selçuklu	Yapım Tarihi: 1280

Ayrıntılı Tanıtım:

Türbe, Sinop'un doğu tarafında, Ada mevki üzerinde bulunan Cezayirli Ali Paşa Camisi'nin sol yanındadır. Türbenin kapısı, caminin içindedir. Türbenin içinde yer alan sanduka kitabesinden anlaşıldığına göre yapı, Yaş Bey diye anılan Hoca Ebubekir oğlu, Oğul Beyoğlu, Koçkad oğlu, İlbasmış'ın oğlu Emir Tayboğa için; oğlu Emir Beklemiş tarafından H 679 (M 1280) yılında yaptırılmıştır. Türbedeki kenarları kafesle çevrili, kitabesiz ahşap sandukanın Seyit İbrahim Bilâl'e aittir. Sinop'un en çok ziyaret edilen kutsal mekânlarından biridir.

Tarih MS 675. Hâlife Ömer bin Abdülâziz Dönemi. İslâm ordusu Peygamber Efendimiz(sav)'in "İstanbul'un Fethi" müjdesine nâil olmak için İstanbul'u kuşatır.

Bu kuşatmaya destek olmak gâyesiyle Horasan'dan, İslâmı yeni seçen ve savaş başarılarıyla ünlü Türk gönüllülerle birlikte yola çıkan Peygamber Efendimiz'in torunu Hz. Hüseyin(ra) soyundan Seyyid İbrahim Bilâl Hazretleri'nin gemisi, Karadeniz'de müthiş bir fırtınaya yakalanır.

Günlerce Karadeniz'in azgın dalgalarıyla boğuşan ve henüz denize alışık olmayan Seyyid İbrahim Bilâl Hazretleri ve Alperenler aç, susuz, yorgun Sinop Limanı'na demir atmak zorunda kalırlar. Günün şartlarına göre vergilerini öder, Sinop Tekfurundan konaklama izni alırlar. Seyyid İbrahim Bilâl Hazretleri yorgun ve hasta askerleriyle dinlenmeye çekilmiştir.

Sinop Tekfuru önce izin vermesine rağmen bu kararından cayar ve haince bir gece baskını düzenler. Birçok Alperen, şehrin Selçukluların eline geçmesinden sonra Sultan Alâaddin Keykubat tarafından yaptırılan bugünkü Alâaddin Camii'nin olduğu yerde kahramanca çarpışa çarpışa şehit olur.

Çevresi Tekfur ve askerleriyle sarılan Seyyid İbrahim Bilâl Hazretleri düşmanı yararak bu baskından sıyrılmak ister. Günümüzde Hükümet Konağı'nın bulunduğu semtte, meydan kapısından çıkmak üzere çarpışırken çatışmanın en şiddetli anında Tekfurun bir kılıç darbesiyle şehit olur.

Tekfur, ulu bir kişiyi öldürdüğü için pişman olur, yaralı Müslümanlara iyi davranır ve şehitlerin İslâm geleneklerine göre gömülmesine izin verir.

Tekfur, sebep olduğu bu acı olaydan o kadar pişman olur ki "Ben ulu bir kişiyi öldürdüm Allah'ın beni affetmesi için bu kişinin kabrinin üzerine bir çatı örtülsün." der ve "kendisinin öldüğünde türbenin giriş kapısının altına gömülmesini, Seyyid İbrahim Bilâl Hazretleri'nin türbesini ziyaret edenlerin kendi mezarını çiğneyerek geçmelerini, belki o zaman af olacağını" vasiyet eder ve öyle de yapılıır.

1214 yılında Selçuklu Sultanı İzzettin Keykavus Sinop'u fethettiğinde türbenin kapısının yerini değiştirir. Çünkü Tekfur Hz. Seyyid İbrahim Bilâl'e saygı göstermiştir. Ve Müslümanlarda Tekfurun mezarını çiğnememelidir. Bu sebeple kuzeyde olan türbe kapısı doğuya alınmıştır.

SİNOP ARKEOLOJİ VE ETNOĞRAFYA MÜZESİ

İli: Sinop	İlçesi: Merkez	Adresi: İncedayı Mah. Okullar Cad. No:2	Bu Günkü Sahibi: Sinop Kültür Müdürlüğü
Yaptıran: Celeleddin Kötürüm	Mimari Çağı: Cumhuriyet	Yapım Tarihi: 1970	

ARKEOLOJİ MÜZESİNİN KURULUŞ TARİHÇESİ

Sinop'ta ilk müzecilik faaliyetleri 1921 yılında başlamıştır. Etrafı surlarla çevrili ilin batısındaki nekropolden ve gerekse şehir içindeki yapılanma nedeniyle temel hafriyatlarından ortaya çıkarılan eserler, 1921 yılından itibaren İdadi (Lise) Mektebi'nde (bugünkü Öğretmenevi) toplanmaya başlanmıştır. Bu buluntulardan en önemlileri 1926-1928 yıllarında Sinop'un batısında kumlukta kurulan Kibrit Fabrikası temel hafriyatı sırasında ele geçirilmiştir. 1932 yılında ise, eser miktarının artması ile Tarihi Pervane Medresesi'ne nakledilen eserler, burada depolanmaya devam edilerek ilk müzenin çekirdeği oluşturulmuştur. 1941 yılında ziyarete açılan müze, 1945 yılında memurluk ve 1947 yılında müdürlük olmuş ve bir süre sonra da yine memurluk olarak faaliyetini sürdürmüştür.

1951-1953 yılları arasında İlimiz Demirciköy'de Kocagöz Höyük ve il merkezinde müze avlusunda bulunan Serapis Tapınağı'nda Türk Tarih Kurumu Adına Prof. Ekrem AKURGAL Başkanlığında ve Münster Üniversitesi adına Dr. Ludwig BUDDE ile müşterek başlatılan kazılardan sonra, Prof. Ekrem AKURGAL'ın Genel Müdürlüğü müze *bir müzenin kurulması* istemiyle verdiği rapora istinaden 1968 yılında Eski Eserler ve Müzeler Genel Müdürlüğü merhum Hikmet GÜRÇAY'ın çabaları ile Belediye'den temin edilen hibe bir arsa üzerine, içinde Candaroğlu Dönemi (Sultan Hatun) Türbesi ve Serapis Tapınağı temeli bulunan alanda inşaat başlatılarak 1970 yılında yeni modern müze binası bitirilmiş ve yeniden müdürlük olarak hizmete açılmıştır. Sinop şehir merkezindeki Etnografya Müzesi ile Tarihi Cezaevi, Sinop Müzesi'ne bağlı birimler olarak ziyarete açık bulunmaktadır.

MÜZE TEŞHİRİ

1970 yılında hizmete açılan yeni müze binası 2001 yılında onarım ve yeni teşhir-tanzim çalışmaları nedeniyle hizmete kapatılmıştır. Çağdaş müzecilik anlayışı içerisinde onarım ve teşhir tanzimi yeniden gerçekleştirilen Müze binası 2006 Nisan ayında tekrar ziyaretçilerin hizmetine sunulmuştur. Zemin + 2 katlı olarak düzenlenmiş olan müze binasının zemin katında; depo bölümleri ve kazan dairesi olarak düzenlenmiş; 1. kat ziyaretçi dinlenme salonu, mutfak ve bekçi odası, wc ile teşhir salonlarına ayrılmış olup; 2. kat ise idari işlerin yürütüldüğü birimlerden oluşmaktadır. Bahçesinde Şehitlik, türbe ve tapınak bulunması açısından tek örnek olan Sinop Müzesi; Merkez-Kefevi Mahallesi 8 pafta, 219 ada, 12 parsel üzerinde yer almaktadır. Müze binası ve arsası Hazine adına kayıtlı olup 1974 yılında Kültür Bakanlığı adına tahsisi yapılmıştır.

TEŞHİR SALONLARI

KORİDOR: Bu alanda sol cephede yüksek podium üzerinde heykel başları ve heykeller sergilenmektedir. Teşhirde sırayla Sinope Başı, Roma Dönemi büstler, Herakles, Dionysos ve Anatanrıca heykelleri yer almaktadır. Koridorun sağ cephesi girişte ilin tanıtımı, müzenin tarihçesi ile 1853 Sinop Baskını konu alan panolar bulunmaktadır. Koridorun sonunda sağda Sinop ile Karadeniz Ereğlisi arasında M.Ö. 4. yüzyılda yapılan bir antlaşmayı içeren taş kitabe sergilenmektedir.

KÜÇÜK BULUNTULAR SALONU: Bu bölümde girişin sağı takip ederek, kronolojik bir sırayla, Sinop'ta bulunan İlk Tunç Çağından, Bizans Çağı sonuna kadar bir dönemi kapsayan, kap-kacak, madeni aletler, vazolar, pişmiş toprak heykelcikler, pişmiş toprak mimari parçalar, cam eserler ve mezar buluntuları vb. eserlerin teşhiri yapılmaktadır. Bu bölümün ortasında zeminde, Meydankapı Mahallesi'nde bulunmuş ve 7 adet sanat perisini ihtiva eden mozaik pano da teşhirin önemli bir parçasını oluşturmaktadır.

TAŞ ESERLER SALONU: Bu bölüm ölü kültürle ilgili olup, bu bölümde Anadolu'nun en eski mezar steli örneklerinden (Arkaik Çağ) başlayarak Bizans dönemine kadar kronolojik olarak sergilenmektedir. Ayrıca bu bölümde, yer alan bir

mezar anıtına ait olduğu düşünölen mermer Geyik Parçalayan Aslanlar grubu ve bir denizciye ait Lahit görölmeye değeri nadir buluntulardandır.

AMPHORA SALONU: 1994-2000 yılları arasında, Sinop Merkez, Karakum ve Demirciköy'de yapılan Türk-Fransız ortak kazılarında çok sayıda amphora üretim atölyeleri ve fırınları ortaya çıkarılmıştır. Kazılar, Sinop'un Helenistik-Roma ve Bizans Çağında geçiminin büyük bölümünü amphora, tuğla ve kiremit üreterek sağladığını ortaya koymuştur. Bu bölümde, Sinop'ta üretilmiş amphora örnekleri yanı sıra, kazılardan elde edilen bilgiler doğrultusunda kısmen orijinal malzeme kullanılarak yapılmış bir Amphora Fırını teşhir edilmektedir. Ayrıca Sinop amphora ve seramik fırınları kazılarını anlatan panolar da yer almaktadır.

SİKKE BÖLÜMÜ: Bu bölümde, Sinop'un ilk bastırıldığı gümüş sikkelerden, şehir sikkelerinden, Ordu Definesi, Gelincik Definesi, Selçuklu Definesi ve Bizans Definesinden örnekler teşhir edilmektedir.

İKONA SALONU

İkona Hristiyan dininde doğu kiliselerinde duvar fresklerine karşılık ahşap pano üzerine yapılan her türlü dini resme verilen addir. İkona, resimden ziyade, tapınılan bir kült resmidir. Bunlar kiliselerde halk tarafından kolayca görölebilecek yerlere asılırdı. İkonaların asıldığı bu yerlere "İKONASTOSİS" denirdi. Bizans Dönemi'ne ait ikonaların ana konuları sıkı bir Teoloji programıyla saptanmıştır. Hz. İsa ile Meryem'in yanında Havari ve Aziz kişilerin resimleri yer alır veya yaşam öyküleri ile birlikte dinsel ve tarihi olaylar anlatılır. 19.yy.'da İlimiz ve çevresinde bulunan kiliselerden günümüze kaldığı tahmin edilen ikonaların müzeye nereden ve ne zaman geldiği bilinmemektedir.

Sinop İkonaları, kestane ağacından yapılmış panolara alçı sıvanarak, bazılarında da bez alçı bir arada kullanılarak üzerine boya ve altın yaldızla yapılmıştır. Bu ikonalarda İsa, Meryem, Yahya ve diğer Aziz kişilerle birlikte dinsel olaylar anlatılmıştır. Sinop İkonaları, 19. yy. Rus Kiliselerinde ve Kıbrıs'taki Rum Kiliselerinde yer alan ikonalarla büyük benzerlikler göstermektedir.

BAHÇE TEŞHİRİ: Açık teşhirden genelde taş, mermer mimari eserler, mil taşları, mezarlar, heykeller, pitoslar ve mozaikler yer almaktadır. Ayrıca Aynalı Kadın (Sultan Hatun) Türbesi güney ve batı cephesinde İslami mezar taşlardan oluşan bir nevi mezarlık canlandırması yapılmıştır. Bahçenin güney-batı köşesinde MÖ IV. yüzyıla ait Serapis Tapınağının kuzeyinde (Şehitlik Bölümü'nde) ise Antik çağdan günümüze Çapalar teşhir edilmektedir. Ayrıca Şehitlik Anıtı'nın çevresinde ve Şehitlik Bölümü'nün yola bakan cephesinde Osmanlı Dönemi'nden kalma toplar sergilenmektedir. Yine Şehitliğin kuzey tarafında; yok olan bazı önemli geleneksel mimari örnekler ile tarihi kale surlarının "*Geçmişten günümüze bir sayfa*" projesiyle -eski fotoğraflarından yararlanıp- minyatür ölçekli konstrüksiyonlarını yaparak geçmişle gelecek arasında en kısa yoldan bir bağlantı kurmayı amaçlanmış ve bu bağlamda "*Eski Hastane, Vali Konağı, Belediye Dairesi ve Sinop Kalesi Batı Surlarının*" maketleri yapılmıştır.

ETNOGRAFYA MÜZESİ (KONAK)

Konağın okunabilen tapu kayıtları 1307 Hicri (1890 M.) tarihli olup, Kavizade Rukiye Hanımla başlamaktadır. Konak, önce Rukiye Hanım'ın oğulları arasında paylaştırılmış; daha sonra hisselerin bir bölümü torunlarından Ziya ÖZCANOĞLU ile Fatma Hanım'ın eşi Aslan Torun tarafından satın alınmıştır. 1979 yılında konak, Kültür Bakanlığı tarafından varislerinden satın alınarak kamulaştırılmış, 1988 yılında Kültür Bakanlığınca onarım ve restore edilmeye başlanmış, 1996 yılında Ankara Röleve ve Anıtlar Müdürlüğü tarafından restorasyonu tamamlanmıştır.

Konak, zemin + 2 katlıdır. Malzemesi büyük ölçüde ahşap olan yapının zemin katı kesme taştandır; zemin kat üzeri ise ahşap çatkı arası tuğla dolgudur. 1. ve 2. katlar, bindirme tekniğiyle yapılmıştır. Güney cephesinde yer alan çift kanatlı ve sade giriş kapısının iki yanında eli böğründeli çıkma ile taşırılmış bindirme kat biçimindedir.

Zemin katta geniş bir kemerden geçilerek, sağlı sollu iki merdivenle yukarı çıkılmaktadır. 1. ve 2. katlar benzer planda ve simetrik düzene sahiptir. Sofa etrafında oda-eyvan düzenlemesi görölmektedir. 1. ve 2. katlarda 4 oda, 3 eyvan bulunmakta ve bunlar ortadaki sofaya açılmaktadır. Bütün ahşap malzeme zengin kalem işleriyle bezelidir. Binanın 1. katı Etnografya Müzesi, 2. katı ise yaşayan konak biçiminde planlanarak teşhiri yapılmış ve ziyarete açılmıştır.

SİNOP KALESİ

İli: Sinop	İlçesi: Merkez	Adresi: Meydankapı Mah.	Bu Günkü Sahibi: Vakıflar Genel Müdürlüğü
Yaptıran: Çerkez Hacı Ömer Efendi	Mimari Çağı: Osmanlı	Yapım Tarihi: 1903	

Ayrıntılı Tanıtım:

Sinop Kalesi, Sinop kentinin bulunduğu yarımada üzerinde kurulu kaledir. Kale, MÖ 7. yüzyılda da kenti korumak amacıyla kuruldu. Roma, Bizans ve Anadolu Selçukluları döneminde birkaç kez onarıldı. Günümüzde hâlâ özelliğini koruyan kalenin duvarları 2.050 metre uzunluğu, 25 metre yüksekliği, 3 metre genişliğindedir. İki ana giriş kapısı vardır. Kale duvarı şehri çevrelemektedir. Bu kale şehrin tarihi eserleri arasında öne gelenler arasındadır.

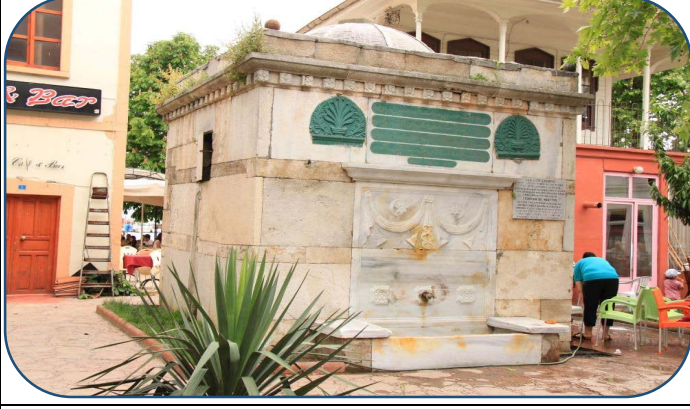
Sinop'un, Yalı ve Kefevi Mahallerini kuşatan, İç ve Dış limanları arasında bulunan kalenin ne zaman yapıldığı bilinmemektedir. Bazı kaynaklar kalenin yapımını Hititlere kadar indiriyorsa da bu durum kesinlik kazanamamıştır. MÖ 72 yılında da Pontus Kralı IV. Mithridates Sinop'ta mabet, tiyatro, gymnasium ve saray yaptırmış, şehrin çevresini de surlarla çevirmiştir. Bunları izleyen dönemlerde kale Selçuklular (1215-1218), İsfendiyaroğulları (1434) ve Osmanlılar tarafından da 1451'de onarılmış ve eklerle genişletilmiştir. Bu döneme ait h.612 (1215), h.615 (1218), h.838 (1434) ve h.855 (1451) tarihli onarım kitabeleri kalede bulunmaktadır. Bu kitabelerde surları yaptıran kumandanların isimleri yazılıdır. Selçuklular limanı kontrol amacıyla kaleye bir iç kale eklemişler, burç ve kulelerle de daha güçlendirmişlerdir.

Evliya Çelebi Seyahatnamesinde kaleye giriş kapıları olarak Kumkapı, Tersanekapı, Yenicekapı, Tabakhane Kapısı, Lonca Kapısı ve Deniz Kapısı isimlerinden bahseder. Günümüzde bu kapılardan sadece Kumkapı ve Lonca Kapısı ayakta kalmıştır. Moloz taş, kesme taş ve tuğla taşlarla harç güçlendirilmiş ve sur duvarları ile iç kale yapılmıştır. Kalenin burçlarını Selçuklu Sultanı I.İzzettin Keykavus 1215-1218 yıllarında yaptırmıştır.

Sinop'un güneyinde, iç limana bakan kale deniz kıyısında birbiri içerisine geçmiş olarak iki bölümden meydana gelmiştir. Kaynaklardan kalenin dört kapısı olduğu öğrenilmektedir. Ancak Evliya Çelebi bu kapıların isimlerini belirtmiş ve onlara iki kapı daha eklemiştir. Bunlar Kum Kapısı, Meydan Kapısı, Tersane kapısı, Yeniçeri Kapısı, Dabağhane Kapısı ve Lonca Kapısıdır. Ayrıca Dış kalede bir de Deniz kapısı bulunuyordu. Bu kapıların her biri ikişer kanatlı demir kapılardır. Sinop Kalesinin bugünkü durumuna göre, dış kalenin uzunluğu kuzeyde 800 m, doğuda 500 m güneyde 400 m batıda 270 m'dir. Sur duvarlarının kalınlığı 3 m'yi bulmaktadır. Güneydeki iç kale ise 9.500 m²'lik bir alana yayılmıştır. Kuzeydeki iç kale ise 16875 m²'dir. Kuzey surları denizin etkisiyle çok yıpranmış olup, bu surları dalgaların etkisinden korumak amacıyla; Kumkapı burcu civarından başlayıp Pazaryeri istikametine doğru uzanan bir mendirek inşa edilmiştir.

ŞEHİTLER ÇEŞMESİ

İli: Sinop	İlçesi: Merkez	Adresi: Meydankapı Mah.	Bu Günkü Sahibi: Vakıflar Genel Müdürlüğü
Yaptıran:	Mimari Çağı: Osmanlı	Yapım Tarihi: 1858	

Ayrıntılı Tanıtım:

ÇEŞME:

İslam Kültüründe çeşme Vakıf medeniyetimizin önemli eserlerinden birisidir. Çeşmeler sıradan yapılmaz, Dönemin sanat ve kültürel seviyesine göre değişik mimari motifler ve süslemeler içerir. Selçuklu ve Osmanlı da Devlet büyükleri ve hayırseverler insanlığa bir hayrî miras bırakmak istediklerinde önce bir çeşme düşünürlerdi. Çeşme Müslümanların insanlar başta olmak üzere "kurtlar, kuşlar yararlansın" diyerek tüm canlıların istifade etmesi için yapılırdı. Vakıf; insanlığın istifade etmesi için kendinden sonra amel defterini kapattırmamak için Allah rızası için yapılan hayır faaliyetidir. Çeşme insanların sıkça geçtikleri yerlere ve cami yakınlarına yapılırdı. Hem abdest almak için hem de insanların evlerine su taşımaları için yapılırdı. Peygamberimiz "İnsan ölünce amel defteri kapanır üç kişinin amel defteri kapanmaz Bunlar; Sadaka-i Cariye, Hayırlı evlat ve Kendisinden sonra takip edilen yol" buyurmuşlardır. "Akar" yani süreklilik arz eden hayri faaliyetler olan Sadaka-i Cariye; Çeşme, Cami, Okul, Han, Hamam, Aşevi gibi eserlerdir.

ŞADIRVAN: Camilerde insanların abdest alması için birden fazla çeşmesi olan değişik mimari özellikler taşıyan yapıtlardır.

ŞEHİTLER ÇEŞMESİ:

Zeminde kuzey ve batı cepheleri birleştiren köşelerde kurnalar arasındaki oluk ya da kanaldan sonra anıtın zemin kaidesi ve bir silme meydana getirilmiş olup bundan sonra kesme taş sırası gelmektedir. Dört cepheyi çevreleyen bir silme ve üzerinde ortaları göbekli ve çevresinde dörder yaprak süslemelidir. En üstte köşelere küçük birer küre konmuş olup kuzey ve doğu cephelerini birleştiren köşedeki küre yok olmuştur. Tavan örtüsü kubbelidir. Üzeri çinko ile kaplanmıştır. Kubbe üzerinde sekiz adet çita şeklinde yükselti dikkati çekmektedir. Çeşmenin üzerine konduğu ayna taşı ortada ve tektir. Dört sıra yazıt altında beşinci sırada yalnız tarih vardır. Yazıtın iki yanında stilize yapraklar içinde iki silme ile çevrilen oval alanlar içinde tuğla ve sağ yanında 2 goncalı gül dalı yer almaktadır. Tuğra, tarih ve yazıtlar kazınmıştır.

Sinop Deniz Savaşı şehitlerinin ruhlarını şad etmek amacıyla, Şehitlik kabristanının dışında, sahilde Tersane yakınında büyük bir çeşme yaptırılması planlanarak, bu konuda Kastamonu Valisi ile Sinop'ta bulunan Hasan Paşa'ya, 18 Mart 1854 tarihli bir yazı gönderildi. Bu yazıda yapılması düşünülen çeşmenin, kaynak suyunun nereden, kaç saat mesafeden geleceği, masrafının ne olacağı, keşfinin yapılarak İstanbul'a bildirilmesi istendi. Bu konu ile ilgili olarak görevlendirilen İstihkâm Miralay (Günümüzde Albay) Tevfik Bey, Sinop çevresinde araştırma yaparak hazırladığı raporu Kastamonu Valisi Hamdi Paşa'ya sundu. Vali de raporu İstanbul'a gönderdi.

Raporda; çeşmenin yapılması düşünülen Tersane yakınında Gümrük İskelesi Meydanı'na, yedi bin zira (5,30418 km.) uzaklıkta Sultan Pınarı denilen yerde, (Bu günkü Korucuk Köyünde) çeşme için yeterli olacak üç adet su kaynağının olduğu, ancak bunun yollarda su kaybının dikkate alınarak, suyun getirileceği yol üzerinde iki bin yedi yüz adım beri tarafında, boşa akmakta olan Hamamlı Suyu denilen iki adet kaynağın da katılarak bol suya kavuşacağı belirtildi. Aynı zamanda İç Kale'den geçecek olan bu kanaldan orada bulunan bir kuru çeşmeye de su verilecekti. Tevfik Bey'in raporunda, çeşme ile suyolları masrafının Sinop'taki o yıllardaki rayiç bedele göre tahminen 90.750 kuruş olarak

hesaplandı. Ayrıca mermerle ilgili süslemeleri yapacak mermer ustasının Sinop'ta olmaması nedeniyle, söz konusu mermer aksamının, İstanbul'da üretilerek numaralama usulü ile Sinop'a gönderilmesi istendi. Sultan Abdülmecid kendisine sunulan bu raporu olumlu karşılayarak, sevabından hissedar olmak üzere 50.000 kuruş yardımda bulundu. Diğer devlet ileri gelenleri de toplam 57.000 kuruş yardımda bulundular. Bu şekilde padişah ve devlet ileri gelenlerinin 107.000 kuruş tutarındaki yardımları, çeşmenin Sinop'taki masrafını hem de İstanbul'da yapılarak getirilecek olan mermer aksamının bedelinin tamamını karşılıyordu.

Çeşme 1857/1858 (Hicri 1274) yılında yaptırıldı. Şehitler Çeşmesi ilk yapıldığı günden, 1980'lere kadar ilk kaynak yeri olan, Sultan Pınarından suyunu aldı. 1980'lerde şehir su şebekesi yapılarak, çeşme de merkezi sisteme bağlanmıştır. 30 Kasım 1853 tarihinde Sinop Limanında demirli bulunan Osmanlı İmparatorluğu'na ait 13 gemimize Rus Donanması tarafından yapılan baskın sonucu 12 gemimiz sular altına gömülmüş, 2.000'e yakın deniz erimiz şehit düşmüştür. En küçük gemimiz bu baskından kaçarak İstanbul'a ulaşmış, dönemin Padişahı Abdülmecid "keşke siz de o savaşta şehit düşseydiniz" sözleri ile sitemde bulunmuştur. Padişah Abdülmecid bu olayın anısına bir madalya bastırarak İngiliz ve Fransız devlet yöneticilerine dağıtmıştı. Üzerinde Fransızca "Avrupa, senin için öldüler" yazıyordu.

TARİHİ CEZAEVİ

İli: Sinop	İlçesi: Merkez	Adresi: Kaleyazısı Mah.	Bu Günkü Sahibi: Kültür ve Turizm Bakanlığı
Yaptıran: Mutasarrıf Veysel Paşa	Mimari Çağı: Geç Osmanlı	Yapım Tarihi: 1887	

Ayrıntılı Tanıtım:

Sinop'un 1214 yılında Anadolu Selçukluları tarafından fethedilmesinden sonra Sultan İzzeddin Keykavus'un emriyle bir iç kale yaptırılmıştır. İç kale, Sinop Kalesi'nin batı cephesinde batı surlarına paralel kuzey-güney yönünde uzanan bir sur bedeni yapılarak meydana getirilmiş ve bu surlar inşa edilirken Helenistik, Roma ve Bizans dönemine ait pek çok mimari parça (sütun, sütun başlığı kitabe vb) devşirme malzeme olarak kullanılmıştır.

İç kalede 11 adet burç bulunmaktadır. Denize hakim güney bedendeki sur duvarları 18 metre, burçlar ise 22 metre yüksekliktedir. İç kale, yapılışından itibaren aynı zamanda tersane olarak kullanılmıştır. Tersaneye ait iki büyük kemer sonradan kapatılmış olsa da güney bedende hala görülebilir durumdadır. Selçuklu Dönemi'nden itibaren uzun süre tersane olarak kullanılan iç kalenin burçları 1560 yılından itibaren zindan olarak da kullanılmaya başlanmıştır.

İç kale içindeki cezaevi 1887 yılında Mutasarrıf Veysel Paşa zamanında yaptırılmıştır. Tarihi cezaevi kuzey-güney konumlu, U planlı bir yapıdır. Kesme taştan yapılmıştır. Her bölümü yüksek avlu duvarları ile birbirinden ayrılmış bulunan üç kısımdan oluşmaktadır. Birinci (kuzey) ve ikinci (orta) kısımlar 2 katlı, üçüncü (güney) kısım zemin +2 katlıdır. Yapıda 28 koğuş bulunmaktadır.

İç kale içerisinde ek olarak, cezaevi binasının güneydoğu cephesinde bulunan bölümde cezaevi ile aynı tarihte yapılmış olan bir hamam, cezaevinin kuzey cephesinde kalan bölümde 1939 yılında yapılan Çocuk İslahevi ve İç kale surlarının doğu cephesine bitişik olan iş atölyeleri bulunmaktadır.

1996 yılında tamamen boşaltılarak Kültür ve Turizm Bakanlığı'na devredilmiştir. 2000 yılından itibaren ziyarete açılan cezaevinin restorasyonunun yapılması ve bir kültür kompleksi haline dönüştürülmesine yönelik çalışmalar devam etmektedir.

TERSHANE HACI ÖMER CAMİİ

İli: Sinop	İlçesi: Merkez	Adresi: Meydankapı Mah.	Bu Günkü Sahibi: Vakıflar Genel Müdürlüğü
Yaptıran: Çerkez Hacı Ömer Efendi		Mimari Çağı: Osmanlı	Yapım Tarihi: 1903

Ayrıntılı Tanıtım:

HACI ÖMER (TERSANE, İSKELE, GÜMRÜK) CAMİİ

Denizcilerin ve balıkçıların Namazı kıldıktan sonra İmamın duasıyla "Ya Allah" diyerek balığa çıktıkları ve minaresiyle balıkçıların yönlerini buldukları Sinop sahilindeki tek camidir. Cami ile denizi buluşturan Ecdadımız şehre yeni bir estetik ve turizm kazandırmıştır. Bunun en güzel örneği İstanbul Boğazındaki 15 Temmuz Şehitler köprüsünün ayağında yer alan "Ortaköy Camii"dir. Denizden bakıldığı zaman şehrin silüetini belirleyen sahil camileri denizle bütünleşince şehre ayrı bir ihtişam katar. Dışarıdan gelen yabancı denizcilerin uzaktan minaresini görmesi de bu şehrin Müslüman bir şehir olduğunu gösterir. Müslüman sanat ve kültür sahibidir. Camilerin pencereleri kapıları ve minaresi bir ahenk içerisinde. Dışarıdan bakan yabancılar hem İslam kültürüne hayran kalırlar hem de içerisinde namaz kılan insanlar namazla birlikte bir ferahlık ve rahatlık hissederler. Camilerde yüksek tavan her zaman insan psikolojisinde rahatlama terapisi işlevi görmüştür.

Sinop merkezde Tersane mevkiinde yer almaktadır. Giriş kapısı üzerinde, minare kaidesinde yer alan kitabede 1903 tarihinde Hacı Çerkez Ömer Efendi tarafından yeniden inşa ettirilmiştir. Daha önce bu caminin yerinde İsmail Ağa Gümrük Cami olarak bilinen ahşap bir camii bulunmaktaydı. Bu ahşap caminin ilk banisinin Karpuzcu oğlu Mehmet Ağa olduğu rivayet edilmekle birlikte inşa tarihi bilinmemektedir. Önceki yapının kitabesi bulunmamakla birlikte bu bilgilere Hüseyin Hilmi Uluğ'un Sinop Kitabeleri isimli kitabındaki bilgilerden ulaşmaktayız. Rivayette yer alan Mehmet Ağa ile Kale Yazısı Caminin banisinin aynı kişiler olabileceği ihtimali üzerinde durulmaktadır.

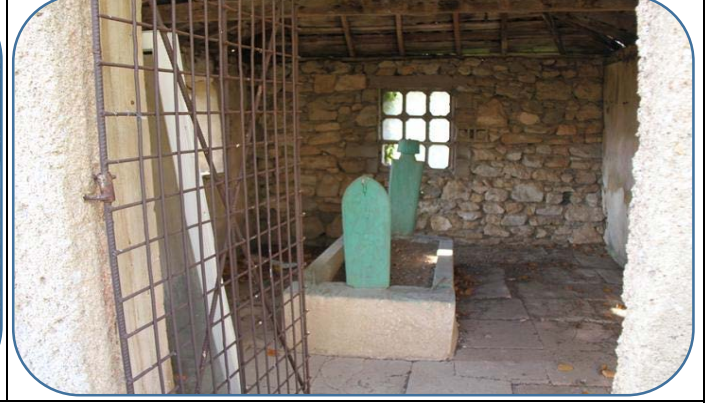
Yapı kare planlı güney ve kuzey konumlu olarak kesme taş malzeme kullanılarak 11x50 m. boy ve 11x85 eninde yapılmıştır. Zemin+1 katlı binanın zemin katına doğudan ve kuzeyden iki kapı ile giriş yapılmaktadır. Başlangıçta zemin katta iki adet mağaza bulunmakla birlikte bugün zemin kat kışık ibadethane olarak kullanılmaktadır. Zemin kattan birinci kata 13 basamaklı merdivenle son cemaat yerine çıkılmaktadır. Üst örtüsü dilimli tonozdur. Tonozda kalem işi süslemeler ile sekiz kollu geometrik süslemeler bulunmaktadır.

Camide Eklektik (Seçmeci) üslup kullanılmıştır. Kuzey doğuda yer alan minare; camiye bitişik olarak yivli olarak bilezikler kullanılarak yapılmış ve ampir özellikler göstermektedir. Binanın alt kat pencereleri dikdörtgen üst kat pencereleri ise yuvarlak kemer içinde üçlü düzenleme uygulanmıştır. Üçlü düzenlemede pencere açıklıkları sivri kemer kullanılmış olup pencere aralarında yarım sütunlar ile neo-gotik (gotik mimariye geri dönüş) unsurlar barındırmaktadır.

İç kısımda ahşap tavanının ortasındaki tavan göbeği ampir özelliktedir. Mihrapta çini süslemeler bulunmaktadır. Minber ise ahşap malzeme kullanılarak yapılmıştır. Üzeri yuvarlak madalyon ve baklava dilimi motifiyle süslenmiştir.

YESARİ BABA TÜRBESİ

İli: Sinop	İlçesi: Merkez	Adresi: Ada Mah. Zeytinlik Yolu SİNOP	Bu Günkü Sahibi: Vakıflar Genel Müdürlüğü
Yaptıran:	Mimari Çağı: Geç Osmanlı	Yapım Tarihi: 1883	

Ayrıntılı Tanıtım:

Kare planlı olup, giriş kapısı kuzey doğudadır. Duvarlar moloz taş örtülü, iç mekân kireç sıvalı, zemin kesme taş döşemedir. Türbenin güneybatı duvarı tümüyle yıkılmış olup, çatıyı oluşturan ahşap örtü tamamen çürümüş ve bir bölümü duvarla birlikte çökmüştür. Güneyse simetrik iki pencere vardır. Sanduka yapının içinde tam ortada yer almaktadır. Kapağı ahşap, baş taşı kavuklu olup üzerinde ondört satırlık yazıt bulunmaktadır. Yapının üzeri alaturka kiremitli beşik çatı ile örtülüdür.

Batumlu Yesari Baba 1803 yılında Batum da doğmuş, çocukluğunu burada geçirmiş ve çok iyi medrese eğitimi almıştı. Mesleği icabı Anadolu nun birçok yöresini gezmiştir. Gezileri sırasında Hacı Bektaşî Veli Tekkesi ne bağlanmıştır. Gerçek adı Mehmet olup Yesari lakabıyla anılır olmuştur. Yesari kelime anlamı olarak "zengin, varlık " ve "solak " anlamlarına gelmektedir. Solak olmasından dolayı bu lakabı aldığı konusunda uzmanlar görüş birliği içindedir.

Batumlu Yesari Baba uzun boylu, zarif ve ince konuşan, hoşsohbet bir kişiydi. Çok iyi saz çalar ve iyi bir sairdi. Bu özellikleri onun kısa sürede sevilmesini sağlamıştı. Batumlu Yesari Baba, Hacı Bektaşî Veli Tekkesi nde iki-üç sene hizmet ettikten sonra Dervişlik rütbesine ulaşmış, on iki buçuk sene kadar Hacı Bektaşî Veli Tekkesi kiler evinde dervişlik yaparak "Baba " payesine yükselmiş ve 1874 tarihinde türbedar olmuştur. Merkez tekkedeki türbedarlığı sırasında sık sık Sinop a gelerek Bektaşîliği Sinop ta yaymıştır. Kastamonu ya giderek orada da vaazlar vermiştir. Son yıllarını Sinop ta geçirmiş ve postnişinlik yapmıştır. 1880 (Hicrî 1297) yılında 78 yaşında vefat etmiştir. Müritleri Zeytinlik civarındaki türbesiyle birlikte bir de tekke inşa ederek faaliyetlerini sürdürmüşler ve bu tekkeye Batumlu Yesari Baba nın ismini vermişlerdir. Batumlu Yesari Baba Sinop ta bulunduğu sırada halk tarafından çok sevilmiş, keramet sahibi olması sebebiyle kendisine saygı gösterilip hürmet edilmişti. Kerametlerinden biri şöyledir: Batumlu Yesari Baba müritlerinden birinin oğlunun evlenme çağına geldiğini fakat memlekette kız bulamadığından şikâyet ettiğini haber almış. Bunun üzerine Batum daki akrabalarından üç kız çağırarak, müridinin oğlunun bu kızların birini beğendiği takdirde onunla evlenmesini söylemiş. Ancak görücüler kızları görüp hepsine bir bahane bulmuşlar. Hatta oğlanın müşkülpesent ve bahane bulmakta mahir annesi kızın birisi için "Vücudu, her yeri güzel ama yüzü çirkin " demiş. Bu sözü duyan Batumlu Yesari Baba müteessir olup "O kadın yüzünden bulsun " diye beddua etmiş. Yesari Babanın bu sözlerinden çok kısa bir süre sonra kadının yüzünde bir ağrı başlayıp, kadın yirmi sene yüzündeki ağrıdan ıstırap çekerek ölmüştür. Batumlu Yesari Baba çok iyi bir şairdi. Özellikle aruz ve hece vezinlerini çok iyi kullanırdı. Aruz veznini birçok halk şairi yanlış kullandığı halde Yesari Baba ustalıklı kullanırdı. Şiirlerinde farsça ifadeler kullanılmasına rağmen dili sade, düzgün ve pürüzsüzdü. Şiirleri bu sebepten halk arasında kolayca yayılmıştır. Şiir şekilleri içersinde koşma, nefes ve gazeli daha çok kullanmıştır. Kullandığı dil ve üslup ile Tokatlı Gedaî ve Zileli Ceyhunî gibi XIX. yüzyıla damgasını vuran şairleri etkilemişti. Rindane yazdığı gazellerindeki incelik, samimiyet, aşk ve muhabbet Allah-Muhammed-Ali üçlemesine dayanıyordu.

Şakir Ülkütaşır tarafından Batumlu Yesari Baba nın yüz kadar manzumesi bir araya getirilmiştir. Ali Ertan 1941 yılında yayınladığı "Yesari Baba " adlı eserinde 40 kadar şiirine yer vermiştir. Batumlu Yesari Baba, 1880 (Hicrî 1297) yılında 78 yaşında Sinop ta vefat etmiştir. Müritleri Zeytinlik civarındaki türbesiyle birlikte bir de tekke inşa ederek faaliyetlerini sürdürmeye devam etmiş ve bu tekkeye Batumlu Yesari Baba nın ismini vermişlerdir.